

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/86

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/6016
Karar No. 2025/12912
Tarihi: 02.10.2025

●HİZMET TESPİTİ
●HİZMET TESPİTİ DAVALARINDA
GÖZETİLMESİ GEREKEN OLGULAR

ÖZETİ: Bu tür davalarda Mahkemece yapılacak iş, davacıyla ilgili varsa tüm belge ve kayıtlar işverenden istenilmeli, çalışmanın gerçekleştiği ileri sürülen işyerinin Kurum nezdinde bulunan dosyası, işverence hazırlanması gerekli ücret ödeme bordroları, puantaj kayıtları ve diğer kayıtlar getirtilmeli, dönemsel sigorta primleri bordrosuyla veya aylık prim ve hizmet belgesiyle bildirimleri yapılan sigortalılar tanık sıfatıyla dinlenilmeli, Kurum müfettişlerince inceleme yapıp yapılmadığı sorulmalı, inceleme yapılmışsa belgeler getirtilmeli, aynı çevrede faaliyet yürüten ve davacının çalışmasını bilebilecek durumda olan tarafsız nitelikte başka işverenler ve bordrolu çalışanlar yöntemince saptanarak tanık sıfatıyla dinlenilmeli, işçilik alacaklarına ilişkin dava dosyasının varlığı araştırılarak celbedilmeli ve işçilik hakları davasında dinlenen tanıkların anlatımları ile bu dosyada bilgi ve görgüsüne başvurulanan tanıkların anlatımları karşılaştırılmalı, varsa çelişki giderilmeli, yargılama sürecinde dinlenen tanık anlatımlarının değerlendirilmesinde, iş yerinin kapsamı, kapasitesi ve niteliği nazara alınmalı, işin mevsimlik olduğu anlaşılırsa dönemleri belirlenmeli, bu dönemde davacı ile işveren arasındaki sözleşmenin askıda olduğu ve mevsimlik dönemlerde hak düşürücü sürenin işlemeceği gözönünde bulundurulmalı; böylelikle;

çalışmanın varlığı, başlangıç ve bitiş tarihleri, mevsimlik mi, sürekli mi olduğu, yapılan işin kapsam ve niteliği de nazara alındığında kısmi çalışma mümkün olduğundan kısmi ve kesintili olup olmadığı yönteminde araştırılmalıdır.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı fer'i müdahil Kurum vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Özlem Aşkar Tufan tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davacının Tarsus ilçesi Beylice köyünde faaliyette bulunan davalı işyerinde işçi sıfatı ile çalışmakta iken 25.02.2016 tarihinde meydana gelen iş kazası sonucu sağ elinin 3 parmağının koptuğunu, kazaya müteakip kaldırıldığı Tarsus Devlet Hastanesinde davacının sigortasının bulunmadığının öğrenildiği, buna rağmen kopan parmakları yerine dikilmiş ise de işlevini tekrar kazanıp kazanmayacağını bu aşamada bilinmediğini, davacının 01.09.2013 ile 30.05.2014 tarihleri arasında davacının Mersin ili Akdeniz ilçesi Çay Mahallesinde bulunan Defne işletme tesisinde fasılasız çalıştığını, Mayıs 2014 ayında işe ara verildiğini, bu kez Tarsus ilçesi Beylice köyünde bulunan defne işleme tesisinde 15.08.2014 ile kaza tarihi olan 25.02.2016 tarihleri arasında fasılasız çalıştığını, çalışmasının SGK'ya bildirilmediğini, aylık sigorta bildirimlerinin yapılmadığını, kazadan sonra bir müfettiş gelir korkusuyla olsa gerek işyerinde bulunan yaklaşık 30 kişinin hemen SGK'ya bildirimini yapıldığını, halbuki yapılan işin maddi boyutunun zaten böyle bir işyerinde asgari belli sayıda işçinin çalışmasını gerektirdiği halde SGK'ya çok az sayıda bildirim yapıldığını, davacının sigortası yapılmadığı için geçirdiği iş kazasından dolayı mağdur olduğunu, 01.09.2013-30.05.2014 tarihleri ile 15.08.2014-25.02.2016 tarihleri arasında davalı işveren emrinde işçi sıfatı ile çalıştığının tespitine karar verilerek SGK kayıtlarının düzeltilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davacının davalı işyerinde 16.09.2015 tarihinde işe başladığını, kaza tarihine kadar da davacı şirkette çalışmaya devam ettiğini, davacının davalı şirkette toplam çalışma süresinin 5,5 ay olduğunu, davacının 16.09.2015 tarihinden önce davalı şirkette herhangi bir çalışması olmadığını, davalı şirketin ilk zamanlardaki iş yoğunluğu fazla olmadığından ve defne yaprağı işleme işinin belirli mevsimlerde yoğunlaşıyor olmasından dolayı az sayıda işçi ile imalat işlerinin idare edilebilmekte olduğunu, ayrıca 2015 yılının ilk 3 ayında fabrika inşaatı yapılmakta olduğundan küçük bir depoda imalat yapılmakta olduğunu, bu dönemlerde davalı şirketin işçi ihtiyacının doğmadığını, hazırda bulunan işçilerle işlerin yürütüldüğünü, bu nedenle davacının bu dönemlerde davalı

yanında çalıştığı iddialarının asılsız olduğunu, davacının işe girişi ve SGK ya bildirimiminin ise iş yoğunluğundan gözden kaçırıldığını, davalı işyerinde kurulduğu günden beri ilk defa bu dönemde işlerin arttığını ve canlandığını, işlerin yoğun olması ve siparişlerin bir anda çoğalması nedeniyle bu kadar fazla işçi alımı yapıldığını, alınan işçilerinde davalı tarafından SGK'ya bildirimimin yapıldığını, bu sebeplerden dolayı davanın reddini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile

"Davanın kısmen kabulüne,

1-Davacının 1102700 işyeri sicil no.lu davalı işyerinde 05.12.2013-30.05.2014 tarihleri arasında kuruma bildirilmeyen 175 gün hizmet günü bulunduğunun tespitine, fazlaya ilişkin talebin reddine,

2-Davacının 1021406 işyeri sicil no.lu davalı işyerinde 15.08.2014-25.02.2016 tarihleri arasında toplam 475 gün hizmetinin bulunduğu, 1 günün kuruma bildirildiği, 474 gün Kuruma bildirilmeyen hizmet gününün olduğunun tespitine" karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde fer'i müdahil Kurum vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Fer'i müdahil Kurum vekili, davanın reddi ile kararın bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, hizmet tespitine ilişkindir.

1.Bölge adliye mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2. Hizmet tespitine ilişkin talebin yasal dayanağı 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçiş hükümlerini içeren Geçici 7. maddesi gereğince 506 sayılı Kanun'un 79/10. ve 5510 sayılı Kanun'un 86/9. maddeleri olup Anayasal haklar arasında yer alan sosyal güvenliğin yaşama geçirilmesindeki etkisi gözetildiğinde, sigortalı konumunda geçen çalışma sürelerinin saptanmasına ilişkin bu tür davalar kamu düzeni ile ilgili olduğundan özel bir duyarlılıkla ve özenle yürütülmeleri zorunludur. Bu bağlamda, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için, tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip gerek görüldüğünde kendiliğinden araştırma yapılarak delil toplanabileceği açıktır.

3. Bu tür davalarda Mahkemece yapılacak iş, davacıyla ilgili varsa tüm belge ve kayıtlar işverenden istenilmeli, çalışmanın gerçekleştiği ileri sürülen işyerinin Kurum nezdinde bulunan dosyası, işverence hazırlanması gerekli ücret ödeme bordroları, puantaj kayıtları ve diğer kayıtlar getirilmeli, dönemsel sigorta primleri bordrosuyla veya aylık prim ve hizmet belgesiyle bildirimleri yapılan sigortalılar tanık sıfatıyla dinlenilmeli, Kurum müfettişlerince inceleme yapılıp yapılmadığı sorulmalı, inceleme yapılmışsa belgeler getirilmeli, aynı çevrede faaliyet yürüten ve davacının çalışmasını bilebilecek durumda olan tarafsız nitelikte başka işverenler ve bordrolu çalışanlar yöntemince saptanarak tanık sıfatıyla dinlenilmeli, işçilik alacaklarına ilişkin dava dosyasının varlığı araştırılarak celbedilmeli ve işçilik hakları davasında dinlenen tanıkların anlatımları ile bu dosyada bilgi ve görgüsüne başvurulmuş tanıkların anlatımları karşılaştırılmalı, varsa çelişki giderilmeli, yargılama sürecinde dinlenen tanık anlatımlarının değerlendirilmesinde, iş yerinin kapsamı, kapasitesi ve niteliği nazara alınmalı, işin mevsimlik olduğu anlaşılırsa dönemleri belirlenmeli, bu dönemde davacı ile işveren arasındaki sözleşmenin askıda olduğu ve mevsimlik dönemlerde hak düşürücü sürenin işlemeyeceği gözönünde bulundurulmalı; böylelikle; çalışmanın varlığı, başlangıç ve bitiş tarihleri, mevsimlik mi, sürekli mi olduğu, yapılan işin kapsam ve niteliği de nazara alındığında kısmi çalışma mümkün olduğundan kısmi ve kesintili olup olmadığı yöntemince araştırılmalıdır.

4. Eldeki davada, davacı 01.09.2013-30.05.2014 tarihleri ile 15.08.2014-25.02.2016 tarihleri arasında davalı işyerinde geçen çalışmalarının tespitini talep etmiş olup Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ise de verilen kararın eksik araştırmaya dayalı olduğu anlaşılmaktadır.

Somut olayda, dinlenen tanık beyanlarında davacının önce Çay Mahallesi'nde, sonra Beylice Köyü'nde olmak üzere iki farklı işyerinde çalıştığı, son çalıştığı işyerinde 25.02.2016 tarihinde iş kazası geçirdiği ve Kurum tarafından denetim yapılarak bu tarihte 1 gün hizmet tespiti yapıldığı, başkaca kayıtlı çalışmasının bulunmadığı, yine Beylice Köyü'ndeki işyerinde vergi yoklama memuru tarafından düzenlenen 18.12.2014 tarihli yoklama fişine göre, yapılan denetimde işyerinde çalışan kişilerin S. Ç, C. U, C. U, Ş. U, K. K ve E. Y olarak belirtildiği ancak adı yazılı son iki kişinin izinli olduğu, bu tespitte adı geçen C. U'nın 01.10.2014-30.12.2014 tarihleri arasında davalı işverenin 1102700 sicil numarasında sigortalı olarak kayıtlı olduğu, kendisinin 2013 yılı Ocak ayında işe başladığını, davacıyla bir yıl kadar birlikte çalıştığını, davacının kendisinden önce işe girdiğini, işin mevsimlik olduğunu, Nisan-Eylül arasında çalışmadıklarını belirttiği, yine tespitte adı geçen S. Ç'nin 03.08.2014-31.03.2015 tarihleri arasında davalı işverenin 1102700 sicil numaralı ve 01.04.2015-2022 tarihleri arasında davalı işverenin 1021406 sicil numaralı işyerinde sigortalı olduğu, Mahkeme tarafından tanık olarak alınan beyanında tanığın, davacı için hatırladığı kadarıyla 2015 yılı sezon başı olan Eylül ayı gibi işe başladığını belirtmesine rağmen, Mahkemece öncesinde çalıştığına

yönelik kabul kararı verildiği, işin mevsimlik olup olmadığına yönelik yeterli araştırmanın yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece, daha önce dinlenen ancak davacıyı tanımadığını belirten E. Y (A) ile S. Ç ve C. U. hariç bu tutanakta adı geçen diğer çalışanlar da dinlenilmeli, iş yerinde ne iş yapıldığı sorulmalı, davacının çalışmalarının hangi tarihte başladığı, mevsimlik iş olup olmadığı hususu açıkça sorulup davacının çalışma süreleri tereddütsüz şekilde ortaya konulmalı ve sonucuna göre karar verilmelidir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz ardı edilerek eksik araştırma ve inceleme sonucu yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle,

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

02.10.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi